

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH220094
NAZWA
OBSZARU Dolina Wierzycy

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH220094	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Dolina Wierzycy

1.4. Data opracowania 2005-12	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2021-08
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 13 lipca 2021 r. w spr. soo Dolina Wierzycy (PLH220094)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
18.2973

Szerokość geograficzna
54.012

2.2. Powierzchnia [ha]:

4618.33

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL63	Pomorskie
------	-----------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3150			0.01		P	B	C	B	B
3160			2.07		G	B	C	B	B
3260			29.35		G	B	C	B	C
6410			0.01		P	C	C	C	C
6430			0.01		P	C	C	C	C
6510			0.01		P	C	C	C	C
7140			0.28		G	C	C	C	C
7230			0.01		P	C	C	C	C
9160			55.1		G	B	C	B	B
9170			0.01		P	B	C	B	B
91D0			6.54		G	C	C	C	C
91E0			15.82		G	B	C	B	B
91F0			0.01		P	C	C	C	C
91I0			0.0		M	D			

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).

- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze					Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C	
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja Ogólnie
F	5264	Barbus carpathicus			p				V	G	C	C	A B
M	1337	Castor fiber			p				C	M	D		
F	1149	Cobitis taenia			p				C	G	C	B	C C
F	1163	Cottus gobio			p				R	G	C	C	B C
F	1096	Lampetra planeri			p				R	G	C	B	C C
M	1355	Lutra lutra			p				C	M	D		
I	1060	Lycaena dispar			p				R	G	D		
F	1145	Misgurnus fossilis			p				P	M	D		
I	1037	Ophiogomphus cecilia			p				C	G	C	C	C C
F	5339	Rhodeus amarus			p				R	G	C	C	C C
P	1437	Thesium ebracteatum			p	90	150	i	R	G	C	B	A B
I	1032	Unio crassus			p				R	G	C	C	C C

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N23	0.34
N17	25.08
N16	1.52
N07	0.84
N10	22.41
N06	0.84
N19	4.88
N12	44.09
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar Natura 2000 Dolina Wierzycy jest położony w południowo-wschodniej części województwa pomorskiego. Zgodnie z regionalnym podziałem fizycznogeograficznym według J. Kondrackiego (1998) Dolina Wierzycy wchodzi terytorialnie w skład makroregionu Pojezierze Wschodniopomorskie – 314.5 (w mezoregionie Pojezierza Starogardzkiego – 314.52).

W regionie tym ogólnie występuje charakterystyczna rzeźba glacialna. Część północna regionu charakteryzuje się typową rzeźbą pojezierną z licznym występowaniem pagórków i obniżień. Części południowa, wschodnia i zachodnia posiadają większe wysoczyzny morenowe, przeważnie falistej. Formy wklęsłe i wypukłe mają często przebieg NE-SW. Zasadniczym elementem w rzeźbie tego regionu jest rzeka Wierzyca mająca swoje źródła na Pojezierzu Kaszubskim (w Jeziorze Niedackim) a uchodząca do Wisły w okolicy miasta Gniew.

Obszar obejmuje dolinę Wierzycy na odcinku od jazu w Czarnocińskich Piecach do mostu w ciągu drogi krajowej nr 22 w Starogardzie Gdańskim (ok. 21 km). Rzeka ma na tym odcinku charakter podgórski, a szerokość jej koryta wynosi od kilku do kilkunastu metrów. Na wielu odcinkach rzeka głęboko wcina się w otaczający teren tworząc wyraźne jary i wąwozy – dolina ma tu charakter przełomowy, na pozostałych odcinkach ma charakter basenów. W odcinkach przełomowych w dnie doliny występują pasy łęgów, na stokach zaś – dobrze wykształcone fitocenozy grądu subatlantyckiego. Odcinki basenowe charakteryzują się obecnością torfowisk i łąk szuwarowych. Na terenie obszaru znajduje się Jezioro Wielkie oraz starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne.

W dolinie rzeki występują mozaiki mąd rzecznych, czarnych ziem oraz gleb organicznych – torfowych i murszowych, a na okalających ją wniesieniach dominują gleby brunatnoziemne – brunatne i płowe. Dolina rzeki jest dość intensywnie zagospodarowana i użytkowana (elektrownie wodne, rolnictwo, turystyka - spływy kajakowe). Jednak dolinę cechują bogata szata roślinna (na obszarze występuje 14 siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, wiele rzadkich, chronionych gatunków roślin, m.in. leniec bezpodkwiatkowy) i bogactwo świata zwierzęcego (minóg strumieniowy, różanka, piskorz, koza, głowacz białopłetwy, brzanka, czerwończyk nieparek), a ponadto wysokie walory krajobrazowe.

Wg regionalizacji geobotanicznej J. M. Matuszkiewicza obszar Natura 2000 Dolina Wierzycy jest usytuowany w Krainie Wschodniopomorskiej (A.6.), w Podkrajnie Wschodniopomorskiej Właściwej (A.5a.), Okręgu Pojezierze Starogardzkie (A.6a.1.), w podokręgu Starogardzkim (A.6a.1.c).

4.2. Jakość i znaczenie

W obrębie obszaru Doliny Wierzycy stwierdzono występowanie trzynastu typów siedlisk stanowiących przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000.

Siedlisko 3160 (Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne) reprezentowane jest przez dwa stanowiska śródlęśnych jezior. Występują w środkowej części obszaru Doliny Wierzycy na wysokości miejscowości Krag. Stanowią dwa małe zbiorniki połączone ciekim wodnym. Znajdują się pośród borów sosnowych, które częściowo rosną na osuszonych siedliskach boru bagienne. Na niewielkich powierzchniach linii brzegowej (od strony pól uprawnych) znajduje się szuwar trzcinowy z pałąk szerokolistną. Pokrycie wynosi 2,10 ha, stopień powierzchni względnej oceniono na „C” z uwagi na brak dostępnych danych dotyczących

powierzchni tego typu na terenie Polski. Stopień reprezentatywności oceniono na „B” biorąc pod uwagę ocenę ekspercką przygotowaną na podstawie obserwacji w terenie (niska przezroczystość wody, melioracje). Stan zachowania określono jako „B” na podstawie trzech podkryteriów: stopnia zachowania struktury (II-dobrze zachowana), stopnia zachowania funkcji (II-dobre perspektywy) oraz możliwości odtworzenia (I-łatwe). Ocena ogólna – B.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*). Wyniki prac kameralnych i terenowych pracowników RDOŚ w Gdańsku z lat 2015-2020 wskazują, że w obszarze znajduje się tylko 1 płat siedliska 7140 otoczony przez bór bagienny (siedlisko 91D0). Reprezentatywność: C (znacząca). Płat posiada cechy i elementy szaty roślinnej charakterystyczne dla torfowisk przejściowych, jednak jego powierzchnia jest niewielka. Najbardziej typowo dla siedliska jest wykształcona centralna część płatu. W warstwie mszystej dominującymi gatunkami są torfowce (*Sphagnum* ssp.). W warstwie roślinności zielnej występują gatunki charakterystyczne i typowe dla torfowisk przejściowych: żurawina błotna (*Oxycoccus palustris*), welnianka pochwowata (*Eriophorum vaginatum*) i welnianka wąskolistna (*Eriophorum angustifolium*), bagnica torfowa (*Scheuchzeria palustris*) i rosziczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*). Elementami zniekształcającymi są gatunki charakterystyczne dla boru bagienno m.in. bagno zwyczajne (*Ledum palustre*) oraz nalot brzozy i sosny (do ok. 9 m wysokości). Obrzeże płatu różni się od jego centralnej, lepiej zachowanej części. W warstwie roślinności zielnej dominuje bagno zwyczajne (*Ledum palustre*) a w warstwie drzew gatunkiem dominującym jest brzoza i sosna w domieszcze.

Powierzchnia względna: C (2 % $\geq$ p > 0 %). Siedlisko stanowi ok. 0,001 % zasobów krajowych siedliska w kontynentalnym regionie biogeograficznym – dane z raportu krajowego przygotowanego zgodnie z art. 17 dyrektywy „siedliskowej”.

Stan zachowania: C (średni):

Stopień zachowania struktury: III – średnio zachowana lub częściowo zdegradowana. Płat posiada cechy i elementy szaty roślinnej charakterystyczne dla torfowisk przejściowych, jednak występują w nim elementy zniekształcające - gatunki charakterystyczne dla boru bagienno m.in. bagno zwyczajne (*Ledum palustre*) oraz brzoza i sosna.

Stopień zachowania funkcji: III – średnie lub niekorzystne perspektywy. Torfowisko jest dobrze uwodnione, jednak widoczna jest sukcesja w kierunku boru bagienno lub brzeziny bagiennej.

Możliwość odtworzenia: II – możliwe przy średnim nakładzie środków. Konieczne będzie podjęcie działań związanych z usuwaniem sosny i brzozy.

Ocena ogólna: C (znacząca). Znaczenie obszaru dla ochrony siedliska przyrodniczego w kraju jest umiarkowane przede wszystkim ze względu na niewielką powierzchnię siedliska w obszarze.

Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*) (3260) występują na odcinku od Starogardu Gdańskiego do Czarnocińskich Pieców w pobliżu osiedli i zabudowań. Rzeka ma tutaj charakter typowo nizinny, brzegi koryta są łagodne, miejscami meandruje, szybkość przepływu wody umiarkowana. Dno mulisto-piaszczyste. Brzegi koryta są miejscami silnie zacienione przez galerię olszy ciągnącą się wzdłuż brzegów Wierzycy. Roślinność wodna występuje na niewielkiej powierzchni ale kombinacja florystyczna jest zadawalająca występują dwa gatunki włosieniczników oraz inne gatunki charakterystyczne dla Cl. *Potametea*. Na stanowisku znajdują się: włosienicznik rzeczny, włosienicznik wodny, rdestnica nawodna, przetacznik bobowniczek, rdestnica kędzierzawa i rzęsa drobna. Pokrycie wynosi 29,35 ha, stopień powierzchni względnej oceniono na „C”. Stopień reprezentatywności oceniono na „B” biorąc pod uwagę ocenę ekspercką przygotowaną na podstawie obserwacji w terenie (roślinność wodna występuje na niewielkiej powierzchni). Stan zachowania określono jako „B” na podstawie trzech podkryteriów: stopnia zachowania struktury (II-dobrze zachowana), stopnia zachowania funkcji (II-dobre perspektywy) oraz możliwości odtworzenia (I-łatwe). Ocena ogólna – C.

Siedlisko 9160 (Grąd subatlantycki) reprezentowane jest przez grądy zboczowe występujące na stromych stokach dolin Wierzycy i jej dopływów. W klasyfikacji fitosocjologicznej lasy te należą do zespołu *Stellario holosteeae-Carpinetum betuli* a warunki wilgotnościowe i skład florystyczny płatów siedliska na obszarze sugerują występowanie odmiany *Stellario-Carpinetum ficarietum*.

Wszystkie stanowiska siedliska zlokalizowane są na zboczach dolin rzecznych, gdzie ze względu na trudną topografię ingerencja człowieka była ograniczona. Sąsiadują najczęściej z łąkami jesionowo-olszowymi położonymi bliżej cieków oraz borami mieszanymi. Płaty siedliska są małe – do kilku hektarów, często zajmujące powierzchnię poniżej 1 hektara. Drzewostan grądów buduje przede wszystkim grab pospolity z

dębem szypułkowym. Zmienna jest udział buka – od lasów jego pozbawionych do drzewostanów w których dominuje lub subdominuje i obficie się odnawia. Inne gatunki występują sporadycznie i są to: brzoza brodawkowata, topola biała, topola osika, lipa drobnolistna, klon jawor i klon zwyczajny, olsza czarna, sosna zwyczajna i świerk pospolity.

Warstwa krzewów przeważnie słabo wyrażona z dominacją podrostu gatunków drzewostanu (w zależności od stanowiska graba lub buka), liczna również leszczyna pospolita i suchodrzew pospolity.

Runo bogate szczególnie w geofity, licznie występują zawilec żółty i gajowy, złoć żółta, kokoryczka wielokwiatowa, kokorycz pusta i wątpa. Obecne również takie gatunki jak podagrycznik pospolity, piżmaczek wiosenny, czworolist pospolity, przylaszczka pospolita, gwiazdnica wielkokwiatowa, kopytnik pospolity, łuskiwnik różowy, gajowiec żółty, dąbrówka rozłogowa, miodunka ćma i inne. Pokrycie wynosi 55,10 ha, stopień powierzchni względnej oceniono na „C”. Stopień reprezentatywności oceniono na „B” biorąc pod uwagę ocenę ekspercką przygotowaną na podstawie obserwacji w terenie (niewłaściwa struktura przestrzennej oraz wiek drzewostanu czy naturalnego odnowienia, zasoby martwego drewna (sumaryczne i wielkogabarytowe) zwykle są niezadowalające, miejscami obecny i odnawiający się gatunek obcy geograficznie – świerk pospolity.). Stan zachowania określono jako „B” na podstawie trzech podkryteriów: stopnia zachowania struktury (II-dobrze zachowana), stopnia zachowania funkcji (II-dobre perspektywy) oraz możliwości odtworzenia (I-łatwe). Ocena ogólna – B.

Na terenie obszaru występują łęgi (91E0, Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe) reprezentowane przez lasy olszowe należące do związku Alno-Ulmion i podzwiązku Alnenion glutinoso-incanae. Są to łęgi jesionowo-olszowe Ass. Fraxino-Alnetum, w miejscach gdzie rzeka Wierzyca lub jej dopływy charakteryzują się szybkim przebiegiem, brak śladów zabagnienia a roślinność nawiązuje do łągi olszowego gwiazdnicowego Ass. Stellario nemorum-Alnetum glutinosae. Źródłiska i wysięki oraz liczne występowanie rzeżuchy gorzkiej sprawiają, że niektóre płaty siedliska można klasyfikować jako źródłiskowe lasy olszowe (ujmowane jako Ass. Cardamine-Alnetum glutinosae lub jako źródłiskowe podzespoły Fraxino-Alnetum). Większość łąg zlokalizowana jest wzdłuż koryta Wierzycy, występują wszędzie tam gdzie zbocza nie są zbyt strome oraz gdzie nie dokonano wylesień celem zakładania łąk i pól uprawnych. Liczne łęgi zlokalizowane są również w dolinach małych cieków i strumieni będących dopływami Wierzycy. Przeważnie są to małe płaty, których wielkość nie przekracza kilku hektarów.

Łęgi jesionowo-olszowe w większości posiadają drzewostan złożony wyłącznie z olszy czarnej, niekiedy w drzewostanie pojawiają się nieliczne okazy graba pospolitego, dębu szypułkowego, brzozy brodawkowatej, klonu jaworu, sosny zwyczajnej czy świerka pospolitego. Aspekt wiosenny bardzo bogaty tworzony przez licznie występujące zawilce żółte i gajowe, złoć żółta, śledziennicę skrętolistną, ziarnopłon wiosenny, gajowiec żółty, dąbrówka rozłogowa. Poza tym obecna jest pokrzywa zwyczajna, piżmaczek wiosenny, czartawa pospolita, przytulia czepna, kopytnik pospolity, niecierpek pospolity, łuskiwnik różowy i szczawik zajęczy. W kilku przypadkach runo zdominowane przez łąny szczyru trwałego. Nad bystro płynącymi strumykami będącymi dopływami Wierzycy w runie licznie występują gwiazdnice wielkokwiatowa i gajowa. Okolice źródeł porasta rzeżucha gorzka a w nielicznych miejscach bardziej zabagnionych występują gatunki szuwarowe: kosaciec żółty, ostrożeń bagienny, gorysz błotny, turzyca sztywna i turzyca tunikowa. Na jednym stanowisku występował czosnek niedźwiedzi, który jest gatunkiem nieczęstym w Polsce północnej i północno-zachodniej. Pokrycie wynosi 15,82 ha, stopień powierzchni względnej oceniono na „C”. Stopień reprezentatywności oceniono na „B” biorąc pod uwagę ocenę ekspercką przygotowaną na podstawie obserwacji w terenie (większość płatów posiada uproszczoną strukturę drzewostanu oraz zbyt małe zasoby martwego drewna). Stan zachowania określono jako „B” na podstawie trzech podkryteriów: stopnia zachowania struktury (II-dobrze zachowana), stopnia zachowania funkcji (II-dobre perspektywy) oraz możliwości odtworzenia (I-łatwe). Ocena ogólna – B.

Siedlisko 91D0 (Bory i lasy bagiennie) reprezentowane jest przez jedno stanowisko sosnowego boru bagiennego Vaccinio-uliginosi-Pinetumi. Lasy w okolicach na wysokości miejscowości Krąg zostały poddane melioracjom osuszającym co doprowadziło do istotnych zaburzeń w uwilgotnieniu oraz warunkach glebowych (murszenie torfu). Stary drzewostan sosnowy w większości zastąpiony nowymi nasadzeniami sosny. Miejscami w prześwietleniach odnawia się olsza. Brak podszytu charakterystycznego dla borów bagiennych tj. nie występuje bagno zwyczajne, żurawina błotna czy borówka bagienna. W warstwie B występuje jedynie podrost olszy czarnej. Runo zdominowane przez śmiałka darniowego. W licznych zagłębieniach kępy torfowców. Pokrycie wynosi 6,54 ha, stopień powierzchni względnej oceniono na „C”. Stopień reprezentatywności oceniono na „C” biorąc pod uwagę ocenę ekspercką przygotowaną na podstawie obserwacji w terenie (brak gatunków naczyniowych przechodzących dla torfowisk wysokich, które są stałym

elementem dobrze wykształconych borów bagiennych). Stan zachowania określono jako „C” na podstawie trzech podkryteriów: stopnia zachowania struktury (III-częściowo zdegradowana), stopnia zachowania funkcji (III-średnie perspektywy). Ocena ogólna – C.

Dostępne dane nie potwierdzają obecności kilku siedlisk wymienionych w SDF takich jak 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne, łąki trzęślicowe 6410, 6430 ziołorośla, 6510 łąki świeże, ciepłolubne dąbrowy 9110, lasy łęgowe 91F0, grądy 9170 oraz mechowiska 7230. Wskazane jest uzupełnienie stanu wiedzy z zakresu występowania ww. siedlisk w obszarze Dolina Wierzycy. Dla siedlisk 3150, 6410, 6430, 6510, 7230, 9170, 91F0 w pkt. 3.1 SDF wprowadzono minimalną powierzchnię siedliska możliwą do wykazania w SDF tj. 0,01 ha.

Na terenie obszaru stwierdzono występowanie Leńca bezpodkwiatkowego (*Thesium ebracteatum* Hayne), który podlega ścisłej ochronie gatunkowej. Jedyne stanowisko leńca znajduje się na południowym zboczu doliny Wierzycy w miejscu wpadania Wietcisy (prawy dopływ Wierzycy), blisko miejscowości Więckowy, zajmuje niewielki obszar, składa się z około 100 osobników. Ocena populacji wynosi C (z uwagi na brak dostępnych danych dotyczących powierzchni tego typu na terenie Polski wzięto pod uwagę ocenę ekspercką przygotowaną na podstawie obserwacji w terenie). Stan zachowania określono jako „B” na podstawie jednego podkryterium: stopnia zachowania siedliska gatunku (II-elementy dobrze zachowane). Ocena ogólna – B.

1032 Skójka gruboskorupowa *Unio crassus*.

Duży gatunek małży występujący w czystych szybko płynących wodach. Preferuje miejsca w ciekach o dnie żwirowato-kamienistym. Najczęściej występuje w ławicach często mieszanych razem z innymi gatunkami dużych małży. Rozradza się na wiosnę, larwy przyczepiają się do wielu gatunków ryb w tym głowacza białopłetwego. Dość rzadki i ginący gatunek występuje głównie w północnej części kraju oraz wyspowo w części południowej. Gatunek rzadki związany z czystymi wodami o dużym przepływie. Do tej pory nie wykazywany z dorzecza Wierzycy, stwierdzony nielicznie na dwóch stanowiskach (Kaczynka i Wierzyca koło Bączka), bardzo nieliczne okazy młodociane. Licznie skorupy martwych osobników. W Wierzycy występuje razem z szczeżują spłaszczoną *Pseudoanodonta complanata*. Wskazane dalsze badania rozmieszczenia tego gatunku w Wierzycy i jej dopływach. Populację oceniono na C, stan zachowania C, izolacja C, ocena ogólna C. Bardzo ważnym zniekształceniem jest obecność przegród uniemożliwiających swobodną migrację (larw (glochidiów przyczepionych okresowo do ryb).

1037 Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*.

Duży gatunek ważki w okresie larwalnym związanym głównie z wodami płynącymi, niekiedy spotykana jednak również w przepływowych jeziorach, a nawet prawie stojących rowach melioracyjnych. Gatunek pospolity w całym kraju, choć na zachodzie Europy zagrożony i ginący. W Polsce dość odporny na zanieczyszczenie wody i inne. W Polsce występuje nad ciekami różnych typów, dość odporny na zanieczyszczenia wody. Stwierdzony również nad Wierzycą na dwóch z czterech kontrolowanych stanowisk. Prawdopodobnie występuje na całej długości rzeki i jej dopływów. Populację oceniono na C, stan zachowania C, izolacja C, ocena ogólna C.

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*.

Średniej wielkości motyl dzienny. Samiec z wierzchu jaskrawo pomarańczowo-czerwony, samica bardziej brunatna. Najliczniej występuje na ekstensywnie użytkowanych łąkach i okrajach torfowisk niskich. Imago odwiedzają różne kwiaty, gąsienice żerują na dużych gatunkach rdestów. Gatunek pospolity w całym kraju, wykazuje wahania liczebności, po silnym wzroście w latach 90-tych XX wieku w ostatnich latach zauważalny spadek na niektórych obszarach.

1096 Minóg strumieniowy *Lampetra planeri*.

Niewielki gatunek minoga zamieszkujący czyste dobrze natlenione cieki. Tarło odbywa wiosną w nurcie na żwirowatym dnie. Wylęgające się z ikry larwy zakopują się w miękkich piaszczysto-mulistych fragmentach koryta cieku, gdzie rozwijają się nawet przez 6 lat. Dość rzadki i ginący gatunek występujący wyspowo w całym kraju poza Polską północno-wschodnią. Siedliska gatunku w obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy są zachowane źle - choć cieki na wielu odcinkach mają charakter dość naturalny (meandrujące koryto, zróżnicowane dno) to woda przynajmniej okresowo jest silnie zanieczyszczona (ścieki, zrzuty wody ze stawów, spływy z pól, niewydolne oczyszczalnie ścieków (np.: oczyszczalnia "Stara Kiszewa"). Bardzo

ważnym zniekształceniem jest obecność przegród uniemożliwiających swobodną migrację. Populację oceniono na C, stan zachowania B, izolacja C, ocena ogólna C.

5339 Różanka *Rhodeus sericeus amarus* [=1134 *Rhodeus amarus*].

Niewielka ławicowa ryba karpiowata występująca zarówno w ciekach jak i zbiornikach wód stojących. W okresie rozrodu bardzo barwna, a u samicy wydłuża się pokładełko, którym składa ikrę do muszli żywych małży z rodzaju *szczeżuja* i *skójka*. Żywi się drobnymi bezkręgowcami wodnymi. Coraz rzadszy i ginący gatunek występuje na rozproszonych stanowiskach w całym kraju. W czystych jeziorach Pomorza gatunek najczęściej pospolity. Rzeki, szczególnie szybko płynące (jak Wierzyca), są suboptymalnym siedliskiem tego gatunku, jednak na wolniejszych odcinkach występuje regularnie (znaleziono 4 stanowiska). Zależna od występowania skójek i *szczeżuj*, do których składa ikrę. Zagrożona zanieczyszczeniem wody, a potencjalnie także presją drapieżników. W obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy siedliska gatunku są zachowane źle - choć cieki na wielu odcinkach mają charakter dość naturalny (meandrujące koryto, zróżnicowane dno) to woda przynajmniej okresowo jest silnie zanieczyszczona (ścieki, zrzuty wody ze stawów, spływy z pól, niewydolne oczyszczalnie ścieków). Zanieczyszczenia bardzo niekorzystnie wpływają na małże które są nieodzownym elementem potrzebnym do rozmnażania tego gatunku (w muszlę małży jest składana ikrą). Bardzo ważnym zniekształceniem jest obecność przegród uniemożliwiających swobodną migrację. Populację oceniono na C, stan zachowania C, izolacja C, ocena ogólna C.

1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*.

Średniej wielkości ryba dochodząca do 30 cm (rzadko), najczęściej występująca w zamulonych rowach, stawach oraz rzadziej w mulistych fragmentach cieków i większych jezior. Gatunek związany z mulistymi kanałami i starorzeczami. Wytrzymuje bardzo źle warunki tlenowe, potrafi oddychać przy pomocy powietrza zasysanego do jelit. Występuje w całej Polsce, ale na Pomorzu i samym południu rzadki. Na terenie obszaru nie znajduje odpowiednich warunków dla bytowania istotnej populacji. Możliwe jest występowanie w obszarze, na przykład w rowach melioracyjnych na łąkach koło Bożegopola Szlacheckiego. W obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy siedliska gatunku są nieliczne, zachowane najprawdopodobniej źle - brak szczegółowych danych.

1149 Koza *Cobitis taenia*.

Drobna ryбка występujących w czystych lub niezbyt silnie zanieczyszczonych ciekach o piaszczystym dnie i czystych jeziorach. Żyje przy dnie często zakopując się w piasku. Żywi się drobnymi bezkręgowcami wodnymi, żyjącymi na dnie i roślinach. Występuje w całym kraju, przynajmniej miejscami jeszcze dość pospolita i liczna. Gatunek pospolity na większości obszaru Polski, ale rzeki, szczególnie szybko płynące (jak Wierzyca), nie są optymalnym siedliskiem tego gatunku. Gatunek jest dość odporny na zanieczyszczenia. W Wierzycy liczny, stwierdzony na pięciu stanowiskach. W obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy siedliska gatunku są zachowane niezbyt dobrze - choć cieki na wielu odcinkach mają charakter dość naturalny (meandrujące koryto, zróżnicowane dno) to woda przynajmniej okresowo jest silnie zanieczyszczona (ścieki, zrzuty wody ze stawów, spływy z pól, niewydolne oczyszczalnie ścieków). Bardzo ważnym zniekształceniem jest obecność przegród uniemożliwiających swobodną migrację. Populację oceniono na C, stan zachowania B, izolacja C, ocena ogólna C.

1163 Głowacz białopłetwy *Cottus gobio*.

Niewielka przydenna ryбка występujących w czystych szybko płynących ciekach o piaszczysto-żwirowato-kamienistym dnie. Po odbywanym wiosną tarle samiec pilnuje złożonej pod dużym kamieniem ikry a potem wylęgu. Żywi się drobnymi bezkręgowcami wodnymi, niekiedy wyjada ikrę. Dość rzadki i ginący gatunek występuje głównie w północnej części kraju oraz wyspowo w centrum oraz górach. Gatunek w czystych wodach płynących Pomorza i strefy wyżynnej dość częsty i miejscami liczny, na terenie obszaru wykazany z kilku stanowisk. W Wierzycy stwierdzony na wielu stanowiskach, a obecnie wykazany w obrębie obszaru tylko w trzech stanowiskach, co oznacza zmniejszenie populacji w stosunku do wcześniejszych badań (Radtke, Grochowski 1999). Podobnie jak minóg, głowacz wrażliwy jest na zanieczyszczenia wody ściekami i pogorszeniem jakości wody spuszczonej ze stawów. Silnym zagrożeniem jest istnienie barier przegradzających rzekę powodujących izolację pul genowych, jak również wprowadzanie obcych gatunków ryb, a być może nawet zarybianie pstrągiem potokowym. W obszarze Natura 2000 Dolina Wierzycy siedliska gatunku są zachowane źle - choć cieki na wielu odcinkach mają charakter dość naturalny (meandrujące koryto, zróżnicowane dno) to woda przynajmniej okresowo jest silnie zanieczyszczona (ścieki, zrzuty wody ze stawów, spływy z pól, niewydolne oczyszczalnie ścieków). Bardzo ważnym zniekształceniem

jest obecność przegród uniemożliwiających swobodną migrację. Populację oceniono na C, stan zachowania oceniono na C, izolacja B, ocena ogólna C.

5094 Brzanka (*Barbus meridionalis*) [=5264 Brzanka (*Barbus carpathicus*)].

Średniej wielkości ryba osiągająca 30 cm występująca w czystych szybko płynących ciekach o piaszczysto-żwirowato dnie. Brzanka, występuje w czystych płynących wodach i dlatego jest zagrożona zanieczyszczeniem wód i nieprawidłowymi zarybieniami rybami drapieżnymi. Prawdopodobieństwo występowania gatunku w obszarze bardzo duże, gdyż odcinek na jakim była wcześniej stwierdzona jest w dalszym ciągu dość dobrze zachowany i niekorzystne oddziaływania (zanieczyszczenia) choć istnieją nie powinny jeszcze w tej skali jej zagrażać. Ze względu na tryb życia (w szybkim nurcie i dość głębokiej wodzie) niezbyt łatwa do odłowienia przy pomocy urządzeń elektropułowniczych i wcześniejsze stwierdzenie mogło mieć charakter przypadkowy. Gatunek stwierdzany w Wierzycy bardzo nielicznie. Gatunek niewielki i stadny, który powinien występować w większej liczebności jeśli stan populacji byłby zbliżony do właściwego. Tak niskie liczebności świadczą o niewielkiej liczebności populacji. Siedliska gatunku zachowane źle - choć ciek na wielu odcinkach mają charakter dość naturalny (meandrujące koryto, zróżnicowane dno) to woda przynajmniej okresowo jest silnie zanieczyszczona (ścieki, zrzuty wody ze stawów, spływy z pól, niewydolne oczyszczalnie ścieków). Bardzo ważnym zniekształceniem jest obecność przegród uniemożliwiających swobodną migrację.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	B02.04		b
H	E03.01		b
H	J02.03		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	X		b

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0

Nieznana	100
Suma	100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Błażuk J., Knitter R. 2007 Inwentaryzacja cennych gatunków fauny oraz ocena stanu środowiska geograficznego w wybranych obszarach siedliskowych Natura 2000 w województwie pomorskim. 2. Buliński M. 1993 Flora roślin naczyniowych doliny Wierzycy w warunkach antropogenicznych przemian środowiska przyrodniczego. GTN, Acta Biol. 8 7-51.3. Buliński M. 1994. Systematyczny przegląd flory roślin naczyniowych doliny Wierzycy i dolin jej trzech dopływów. GTN, Acta Biol. 9 5-174.4. Buliński M. 2008. Sprawozdanie z prac terenowych przeprowadzonych w roku 2007 w projektowanym obszarze Natura 2000 „Dolina Wierzycy”5. Buszko J., Masłowski J. 2008 Motyle Dienne Polski. Wydawnictwo Koliber.6. Cichocki Z. i in. 2013. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 w województwie pomorskim, IOŚ-PIB, Warszawa.7. Lenartowicz Z., Buliński M. 2007 Inwentaryzacja szaty roślinnej wybranych obszarów siedliskowych Natura 2000 w województwie pomorskim.8. Łuczkowski S. 1998-2010 Dane niepubl.9. Notatki służbowe pracowników RDOŚ w Gdańsku z lat 2015-2020.10. Radtke G. 2000. Dane niepubl.11. Sokołowski A.W., Bernacki L., Kłosowski S., Nowak S. - Dane niepublikowane.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL04	77.31				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL04	Doliny Wierzycy	*	73.34
PL04	Borów Tucholskich	*	3.98

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku
Adres:	Polska Chmielna 54/57 80-748 Gdańsk
Adres e-mail:	sekretariat.gdansk@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒ Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2014 r. poz. 1919) Link: http://edziennik.gdansk.uw.gov.pl/legalact/2014/1919/
---	--

Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 13 czerwca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wierzycy PLH220094 (Dz. Urz. Woj. Pom. poz. 2166)

Link: <http://edziennik.gdansk.uw.gov.pl/legalact/2016/2166/>

☐ Nie, ale jest w przygotowaniu

☐ Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH220094

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)